

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru z
pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravitelstvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Štev. 6.

V Mariboru, dne 8. februarja 1900.

Tečaj XXXIV.

Deželna razstava v Gradcu.

Drugo leto 1901 bo v Gradcu deželna razstava. Odločilni nemški krogi v Gradcu so bili tako ljubezni, da Slovencem te razstave niti niso naznanili. Noben slovenski list na Spodnjestajarskem ni dobil poziva, naj prijavi Slovence nameravano razstavo in povabi Slovence na razstavo. Nemci v Gradcu nas ne poznajo.

Razstava bo stala deželo seveda veliko denarja. Tudi mi Slovenci bomo morali so-
plačevati. Nemci so povabljeni na razstavo, razstavili bodo svojo pridelke in proizvode ter si s tem pridobili novih odjemalcev in kupovalcev. Mi Slovenci nismo povabljeni, ne bomo imeli od razstave nobene koristi, a plačevati bomo morali . . .

Bilo bi umestno, da spodnjestajarski Slovenci javno pribijemo to žaljivo prezi-
ranje, koje se nam dogaja zopet v tem slu-
čaju. Naj izvedo tudi na zgoraj in pri drugih
narodih, kako se z nami ravna. Po našem
mnenju bi bilo najbolje, da «Slovensko dru-
štvo v Mariboru», kojega delokrog se sme
raztezati na celi Spodnjestajar, skliče kmalu
shod, na kojem osvetlimo ravnanje naših
ljubeznivih sodeležanov ter označimo naše
stališče. In da nam ne bo nihče mogel oči-
tati, da smo nestrpni, da smo prehitro raz-
žaljeni, lahko pod častnimi pogoji celo iz-
rečemo pripravnost, da se udeležimo razstave.

Seveda se mora potem razstavi, ako
Slovenci sodelujemo, tudi na zunaj poznati, da
se je udeležujeta obe stajarski narodnosti.

Odbor za razstavo, kateri je sedaj po-
polnoma iz Nemcev sestavljen, se mora
preosnovati in privzeti vsaj tretjino svojih
udov izmed Slovencev. Na razstavi mora
vladati stroga dvojezičnost, kajti le takrat
ima razstava tudi za slovenske obiskovalce
pomen. Za Spodnji Stajar se mora na raz-
stavi določiti povsodi poseben oddelek, kjer
bo imela slovenščina prvo mesto.

Pozabljeni Jugoslovani.

Ko lani nemška večina v našem dežel-
nem zboru niti ni pripustila, da bi se predlog
zaradi slovenske meščanske šole v Št. Juriju
ob južni železnici pretresaval v šolskem od-
seku in ko so vsled tega globoko užaljeni
slovenski poslanci takoj zapustili deželno zbor-
nico in Gradec, tedaj se je vzdignil sin slo-
vaskih starišev dr. pl. Schreiner, krepko za-
govarjal ponemčevalno politiko stajarskega
deželnega odbora in šolskega sveta ter med
burnim odobravanjem oholih Nemcev zaklical:
«Zakaj pa bi ne ponemčevali Slovencev?»
Nemška večina v našem deželnem zboru torej
nima nobenih skrbi za blagostanje, za srečo
in napredek slovenskih Spodnjestajarcev,
ampak za nje ima le pobiralnik visokih
davkov in polno skledo ponemčevalnih pred-
logov. Spodnjestajarski Slovenci se morajo
vsled tega vedno braniti pred vsiljevanjem
nemštva in nasledek je, da je Spodnji Stajar
priča neprestanega narodnega boja, ki slabi
naš gospodarski in prosvetni napredek.

Kakor pri nas, tako je tudi na Koroškem,
Goriškem, v Trstu in Istri. Slovenci po teh
pokrajinah se nevoljno vprašujemo: Ali nam
je res treba tega vednega vsiljevanja nem-
ščine in italijansčine? Ali smo mi samo zaradi
tega na svetu, da postanemo del nemškega
oziroma italijanskega naroda. Gotovo ne! A
mi Slovenci smo po teh pokrajinah v manj-
šini, nemške in laške večine pa delajo z
nami, kar hočejo, a osrednja vlada na Dunaju
se za nas ne briga, ampak pripušča, da se
nadaljuje narodnostni prepir in boj. To ne
sme iti tako dalje! Mi Slovencev hočemo na-
predovati v omiki in gospodarstvu, kakor
drugi narodi, a ker nas napadanje drugih
narodov v tem oziru zadržuje, zato je osrednja
vlada poklicana, da nam priskoči na pomoč
in uredi pri nas Jugoslovanih prežalostne
narodne razmere. Mi dajemo državi vse, kar
zahteva od nas, zato je tudi država dolžna
nam dati, kar mi od nje zahtevamo za svoj
nadaljni obstanek. Mi ne preziramo države,
država torej tudi nas ne sme prezirati.

Poklicani tolmači naših želj nasproti
državni vladi so naši državni poslanci. Sedaj
ko je vlada začela spravo med Čehi in Nemci,
imajo naši poslanci dolžnost, ostro prijeti
vlado, zakaj prezira še nadalje nas Jugo-
slovane, zakaj tudi pri nas ne začne urejevati
vnebovpijočih narodnostnih razmer. In ako ne
ugodi našim željam, potem je ni treba pod-
pirati. Naši poslanci so že enkrat zamudili
opozicijo, namreč v preteklem letu, ko so
Mladočehi začeli obstrukcijo. Naj je sedaj
drugokrat ne zamudijo!

Listek.

Na jug!

Črtica s pota. — Avgustin Stegenšek.

(Dalje.)

4.

Posebno znamenite so v Benedkah po-
svetne stavbe. Za mesto so še bolj značilne
ko cerkve, če izvzameš ono sv. Marka. Pelji
se od železnične postaje po velikem prelivu:
ob vsaki strani te pozdravljajo marmornate
palače, ena lepša ko druga. Kolikokrat so jih
že opevali pesniki, kolikokrat slikali slikarji.
In vendar je ta lepota za umetnika vedno
nova, ker vsak jo uprizoni po svoje, nikdo
pa je ne zadene, kakor je v resnici. Le glej!
Tam-le v gondoli se ziblje zamišljen mladenič
z nemškimi kodrami, gotovo bodoči Goethe,
ker z nekako zadrego suče zdaj svinčnik med
prsti, zdaj se ozira okoli in išče izvornih
misli. Tam-le na sredi ceste vidiš fotografa,
tam-le slikarja. Na sredi mostu, ki vodi pri
akademiji čez preliv, je razpel svoje platno
slikar. V pisanih barvah rastejo na njem
palače in cerkve, počasi sicer, počasi, a lepe,
morda še lepše ko v naravi. Ljudje drvi-
jo

mimo njega. Kdo bi se zanj zmenil! To je
v Benedkah vsakdanje.

Biser Benedk je veliki zaliv, ki je ob
obeh straneh kakor vkovan v srebrne obroče
belomarmornatih palač. Ni ga lepšega pri-
zora, kakor zvečer se voziti po njem. Iz
oken palač žari vesela svetloba, po obrežju
pelje električna luč in cel venec svetilnic
sije na obeh straneh iz zaliva; v daljavi so
videti vedno bližje in bližje, slednjič se zdru-
žijo v ognjeni črti, poprek pa ju vežejo luči
z mosta Rialto. Proti sredi širokega preliva
pa vlada tema. Kakor ponočna ptica švigne
zdaj gondola mimo tebe, zdaj smukne druga
brez luči pa tudi skoro brez glasu. Le kadar
gondolijer privzdigne veslo in se voda raz-
cedi v širokih kolobarjih ali pa s pojočim
glasom opozori na svoj prihod, tedaj šele
začneš prodirati temo, da bi ujel z očmi
brzega soseda na vodi. Pa tudi morje ni
celo mirno. Zmirom se giblje, valček se po-
riva za valčkom, morje rekel bi, diha. Nad
njim pa plavajo v vlažnem zraku ubrani
glasovi večernih zvonov. O krasne Benedke!
Kdo bi na vas pozabil! Kdo bi ne obnavljal
rad spominov na vas! In vendar! Marsiktera
palača ni razsvetljena na zvečer. Mogoče da
gospode ni doma; pa dostikrat tudi tam pri-
manjkljaj prebiva, katerega ne zakriva ves
marmornat sijaj. Plemenite rodovine so obu-

božale in država je kupila z izposojenimi
denarji — njih palače za muzeje, ali pa so
prišli v roke kakemu Angležu, ki pride vsako
leto le na par tednov radovat se te krasote.
Pa tudi nižje sloje tlači revščina in ni menda
nikjer tako hudega beraštva ko v Benedkah.

Benedke so tudi mesto slikarstva. Pozno
se je šele začelo razvijati, a zaradi živih
barv je bilo kmalo na dobrem glasu. Sprva
so slikali beneški umetniki le svete stvari,
Mater Božjo, angelje in svetnike za cerkve.
Ob cerkvenem zaslužku so zrastle in se spo-
polnili. Benedke štejejo več svetovnoznanih
slikarjev za svoje; ti spajajo z izrednimi na-
ravniimi darovi tudi veliko osebno izurjenost.
Najbolj prisrčen se mi je zdel Janez Belini.
Iz njegovih slik, rekel bi, diha pobožnost.
Največji mojster pa je Ticijan. Kar je slikal,
ali verske ali posvetne predmete, vse je po-
godil. A iz verskih sije bolj svečanost ko
pobožnost in v posvetnih se je preveč udal
popačenemu okusu svoje dobe. Zadnjo pot
so hodili tudi njegovi vrstniki; njen konec
pa je bil — propad beneškega slikarstva.
Kako se dandanes trudijo Benedke, da bi
postale zopet središče umetniškega gibanja!
Letos so priredile že tretjo mednarodno umet-
niško razstavo. Čeprav jo je počastil sam
laški kralj, vendar ni bila kaj posebnega. Kako
je razvoženo umetniško polje! Vsak išče